

Rådstuearkiverne: benyttet — og ikke benyttet

Ved rådstuearkiver forstås købstædernes arkiver fra tiden indtil udgangen af 1868, da byernes styre ændredes ved købstadkommunalloven af 26. maj 1868. Indtil da havde købstæderne hørt under kongelig myndighed, udøvet først gennem lensmændene og efter Enevældens indførelse 1660 af stiftamtmandene, fra 1793 af amtmændene. Med købstadkommunalloven indførtes kommunalt selvstyre, først dog med en vis begrænsning, idet borgmestrene endnu indtil 1919 var kongelige.

Som lokalarkiver findes rådstuearkiverne i de fire landsarkiver. Deres dombøger, borgerskabsprotokoller, brandtaksationer m.m. bliver ganske flittigt benyttet, ikke mindst af slægtsforskerne. Arkiverne har også været benyttet af byhistorikere ved udarbejdelsen af byhistoriske værker, men ikke nær i det omfang, man kunne have forestillet sig, når man ser, hvad disse arkiver rummer. En for-

klaring er, at mange af rådstuearkiverne i landsarkiverne står opstillet i en ældre tids orden, usystematisk, usammenhængende, forvirrende og med materiale placeret under forkerte betegnelser. En anden forklaring er, at det rige indhold i mange af arkiverne ikke er tilstrækkelig kendt, bl.a. på grund af den forvirrende opstilling. Dog må det også spille ind, at materialet i mange tilfælde er så omfattende, at det vil være meget tidkrævende at udnytte det i større omfang. Så meget vigtigere er det at vide, *hvad* der er i disse arkiver.

København har som hovedstad haft en særlig stilling blandt byerne. På grund af størrelsen har den et meget omfangsrigt arkiv, der som Københavns Stadsarkiv findes på Københavns rådhus, idet dog et stort materiale vedrørende byens gårde og grunde, geistlige institutioner ad forskellig vej er kommet til Rigsarkivet